

TISZASÜLY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

---

2. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ.....	3
2. TISZASÜLY BEÍRÁTÁSA.....	8
3. ÖRÖKSÉGUNK.....	15
4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTERÜ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA.....	23
5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁI/SÁPA VONNIKÖZÖ AJÁNLÁSOK.....	39
5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	39
5.2 KÖZTERÜLETÉK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA.....	83
6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETÉK, KERÜLESÉK, KERTEK, ZÖLDfelületek.....	85
7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHOZDOZÓK, EGYES MŰSZAKI BEMÉNDEZÉSEK.....	89

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

„A szíllőföld szárai bőségek összeolvadók
a tájjal és a földdel, emiből az ember lett,
és amitől lesz, és nem szakadhat el soha”
(Fekete István)

Mindenkinek van egy település az életében, amit az otthonának nevez, annak érez. Van, akinek megadatik, hogy ez a hely a születhetője, más úgy választja magának. A hely, ahol élünk olyan kell, hogy legyen ohova jó hazajönni, ahol jól érezzük magunkat. Némi csak ottól otthonos egy település, mert ott élünk, hanem ottól, hogy olyan a környezetünk, a házak, utcák, terek, közterületek, a település központja, hogy jó rágondalni, hogy ha máshol vagyunk, várunk hazatérni.

Mindenkinek szüksége van egy otthonra egy olyan épületben, amelynek közvetlen és tágabb környezete megfelel az elvárásainak. Olyan helyre, ahova visszavonulhat a nyüzsgő város zajától, ahol napl felodatot elvégezve után megpihenhet, ahol biztonságban érezheti magát. Az erre való törekvés alakítja a környezetet, teremti meg az életkörülményeket.

Az élhető környezet megteremtése nemcsak az önkormányzat feladata. mindenki hozzáteszi a saját egyéniséget, várnyait, életét. mindenki megmutatja, hogy számára mi az értékes, a szép, az élhető, ahol ő szívesen lakik. És mindezt összhangba kell hozni a szabályok szerinti lehetőségekkel.

A házak homlokzata, kerítése, rendezett kertje, a kerítések, körterületek összképe alkotja a település arculatát. Ez a kézikönyv segítség szeretné lenni abban, hogy mindenki még jobban megismerje környezetét, felidézze értékeit, és a megőrzendő településképet. A könyv ajánlásokat tartalmaz, hogyan tudnánk településünk arculatát megőrizni, még szébbé, jobbá, esztétikusabba tenni környezetünket. Irányítást ad arra nézve, hogy az adott területen milyen épületet építsünk, milyen

legyen a kerítésünk, milyen színeket használunk, amivel az adott utcaépbe illeszkezdő épületet építhetünk.

A kézikönyvet ajánljuk mindenek figyelmebe, akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is, akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket és ajánljuk azoknak is, akik érdeklődnek a település iránt.

2. TISZASÜLY BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Tiszasüly Körzég Magyarország keleti részén, az Észak - Alföldi Régióban, Jász-Nagykun-Szolnok Megyeében, a Szolnoki járás területén található. Közúton a 3224. jelű Szolnok – Kőtelek – Tiszasüly országos mellékúton, vagy a 3225. jelű Szolnok – Besenyszög – Tiszasüly - Iászhisér országos mellékúton érhető el. A településnek útközpontja van továbbá Jászladány településsel a 3226. jelű országos mellékúttal, valamint Tiszaroff településsel a 3234. jelű országos mellékúttal, amely a Tiszán övezet kompkapcsolattal.

Tiszasüly közúti kapcsolata kielégítő, a megyeszékhely, Szolnok két irányból is megközelíthető, míg a megye más városai közül Kunhegyes közelíthető meg kompon keresztül.

Tiszasüly település a Szolnoki – Ártér nevű kistáj területén fekszik. A kistáj 85 és 91 m közötti tiszf -i magasságú tökéletes síkság. A domborzat 70%-o az ártéri szintű síkság orografiai domborzatossába sorolható Szolnaktól Ny-ra az értéri lösszel fedett hordalékkúp-síkság enyhén hullómos, a központi részen pedig gyakranak a rossz lefolyású elzárta medencék. A kistáj domborzati képet és morfológiail formált a futásirányát sokat változtató Tisza és a Zagyva határozza meg. A felszint elhagyott folyómedrek, morotvák rendkívül gazdag hálózata borítja. A pannón után rendkívül dinamikusan süllyedő felszint az Északi-középhegységből érkező folyók töltötték fel, főként finom szemű (iszapos, ogyptagos) üledékekkel.

A kistáj felszín közelében üledékeinek döntő többsége már a Tiszahez és a Zagyvához kapcsolódó holocén öntésiszap, öntésagyag. A Tisza Tiszasülytől a Körös-ér torkolatáig terjedő 88 km-es szakaszának átere. Az állóvizek között a mesterséges tározások és halastavak vezetnek. A 10 tározó felszíne 753 ha, a legnagyobb a Tiszasülyi-tározó (219 ha). Tiszasüly állóvizei a jelentős területű halastavak: Dobai főcsatorna mentén, Homok-ér mentén, Jászsági főcsatorna mentén.

Tiszasüly igazgatási területe az Alföld flóavidéke (*Eupannonicum*) azon belül a Duna-Tisza-küzi síkrajtóshoz tartozik. Potenciális erdőtársulásai a bokorfüzesek, fűligetek, tölgy-kőris-szil ligeterdők, és a Tisza mentén az ártéri fűz-nyár liget-erdők. (farkasalmfa, réti perje, aranyvessző, hamvas szeder, óriás csalán). Kültérületén gyakoriak még a nedves élőhelyeken a törpekákás társulások, az iszaptársulások.

Tiszasüly igazgatási területén a természetvédelem alatt nem álló határrésekben a kistáj eredeti növénytakarója az idők során nagyrészt megsemmisült, helyét agrárkultúrák foglalták el. Nagyrészt a mezőgazdasági kultúrtáji mesterséges társulások határozzák meg a település flóráját, melyek a szántóföldek, ültetvény jellegű puha fás, keményfás-erdők.

Helyek az űrek tanyáján: Hullámteri nedves réteken az árvíz után a mélyedésekben visszamoradó tocsogókra parti madarak, récék, vadkacsók, szürke gémek, kanalas gémek, kis kócsag és nagy kócsagok, fehér gólyák és fekete gólyák, harisok gyülekeznek.

A Tisza folyó vize halban gazdag, gerinctelen faunája kopecsán feltételeinél említést kell tenni a tiszavírógról, vagy ahogyan sok helyütt még ma is nevezik: a kérészről. Június közepén rajzásai emlékezetes látvány nyújtanak. Nyíltabb, füves területeken fácán, nyúl, róka található.

Tiszasüly káterületére jellemző a nagykunsági-táj képe: az enyhén hullámos síkság, melynek kisebb részei mélyedésekkel, laposokkal mozaikszerűen tagoltak. A település igazgatási területét meghatározza a Tisza-folyó, melynek kanyarulatai, vízfelülete, a portat kísérő védgátjai és a közelmáltatóban kiolakított árvízi vésztározó gátjai jellemzők. A folyó hajdani holtágai és vízfolyásai mentén a Dobai főcsatorna, Homok-ér, Jászsági főcsatorna, valamint kiolakult nagyfelületű halastavak, és a gátak építéséhez használt anyagnyerő helyek tájsebei, illetve a dík-gödrökben összegyűlt vízfelületen kiolakult nádas-mocsaras növényzet, tavábbá az ártéri erdők természetes társulásai, és a szabályos elrendezésű, telepített erdők látványo határozza meg Tiszasüly táj megjelenését.

A védelem területeken a ligeterdők, kubikerdők lakói a fakozaitan védelem fajú rétisas, fekete gólya, barna kánya. Az egyéb védelem fajok között gyakorinak számít az egereszölyv, a héja, a macskabogoly, a zöld küllő, a fekete horkály, az énekesek serege pedig a fülemű, borátká, öszapó, vörösbegy, entei pinty és berki tücsökmodor alkotja. A „vadak” közül legsürűbb részeket a vadlizsnák kedvelik, a ritkább, ligetesebb

Tiszasüly történeti és jelenlegi tájhosználatát is jelentősen befolyásolta a Tisza-folyó. A rendszeres áradások, később a folyószabályozás, gátépítések meghatározták a növénytermesztés, az állattartás, erdőgazdálkodás mikéntjét és lehetőségét. Tiszasülyön a szántóföldi termelést a Tisza gyakori áradása miatt sokáig háttérbe szorította az állattartás és a halászat. Kezdetben árpát termesztettek majd a XVII. században meghonosult a dohánytermesztés és a folyószabályozást követően a szántóföldi növénytermesztés. A világháborút követő földreform után Tiszasülyön jött létre a Közép-Európai térség legnagyobb rizstermelő gazdasága.

1957-től

visszaszorult a rizstermesztés, helyette búzát termesztettek és pecsényekacsát neveltek, majd kesőbb a szarvasmarhatartás lett a meghatározó általánosított ágazat. Napjainkban a szántókon gabonaféléket (búza, tritikálé, zab, öszi árpa, kukonca, repce, napraforgó) termesztenek.

A körterületi rój képét meghatározzák azok a mezőgazdasághoz kötődő telephelyek, ahol gabonatárolás és állattenyésztés van.

A külterület területfelhasználást és rójképet nagymértékben befolyásolja a Vásárhelyi terv részeként megvalósult Tiszasülyi árapasztó tárzó, jelentős ulzügyi létesítményekkel.

A településképre jelemező, hogy közúton szolnok felől a külterületi mezőgazdasági területek között elérve a településtáblát, a folyóval párhuzamosan kanyargó folyton a bevezető út családi házainak látványa tárol szemünk elő, majd a településközponton a két közpark között továbbhaladva, fenyőkkel körbevevve a községháza kiemelkedő kétemeletes épületét pillantjuk meg.

A többi intézmény a központtól kicsit távolabb esik, nem képez központformáló elemet. A községháza mögött, a Tisza parton a templom sziluettje bontakozik ki, mely kiemelkedik a jellemzően földsíntes családi házas környezetből, és a jelentős zöldfelület közepén, fehér falival kitűnik a környezetéből.

A településre jellemző, hogy az intézmények kivételevel a családi házas részek magassági értelemben nem tagoltak, jellemzően földsínt + tetőter beépítés a szintszám. A sok zöld felület, az utcafásítások minden meghatározó elemei a településképnek. Az intézmények egyrészt a gyógyszertár, üzletek, takarékszövetkezet, irodák nappal otthona a községházhoz közel csoportosulnak, térben kicsit távolabb az iskola, óvoda a művelődési ház és könyvtár található. A központ intézményekkel vegyes beépítésen túl a többi lakóutca családi házas övezet.

Tiszasüly népességszáma 2015-ben 1493 fő. Míg régebben a település munkaképes korú lakosságának nagy része a mezőgazdaságban dolgozott, addig ma ez a foglalkoztatási szerkezet megváltozott. A munkaképeskorú lakosság nagy része járásbérény, járszéfényszaru nagyobb üzemben, vagy Szabolcsban a szolgáltatásban, iparban dolgozik és továbbra is vannak mezőgazdasággal foglalkozók östermelőként vagy családi gazdálkodóként. A településen az infrastruktúra kiépült, a vezetékes víz, villany és gáz minden háztartás számára elérhető. A burkolt utak aránya megyel szinten az átlagos körül. A község alakakisának, szerkezetének és fejlődésének meghatározó tényezője a belterület szélén konyorgó Tisza folyó.

A következő fejezetekben bepillantást nyerhetünk Tiszasüly épített és természeti örökségébe, valamint a településen lévő jó példákhoz is izeltített kapunk. Az ajánlásokat a településen építeni, felújítani, átalakítani vágyók számára állítottuk össze.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

„Az építészet egyik sajátosége az, hogy minden alkalmunknál olyan, mintha előtérrel kezdődne az élet.”

(Renzo Piano)

„Oklevelek említik először 1311-ben. Ekkor Nógrád megyei Fogasi Gergelyé volt, aki fiú örökösek hiányában Anosztázia és Erzsébet nevű leányai javára végrendeletkezett. Végrendeletét Károly Róbert 1318-ban erősítette meg. Ezt követően majd két évszázadig keveset tudunk a településről, illetve birtokosairól. Scheftsik György szerint a XIV. század közepétől az Aba nemzettségből származó Kompolthy család, aki azonban okleveles adatok jelenleg nem tümasztják el. Nemeseit 1309-ben a roffi rév áthelyezésével kapcsolatos oklevél említi, majd 1421-ben már mint faluról emlékeznek meg róla. 1466 táján a Bessenyei család birtokaiba zálogjagon, de 1500 körül a Kompolthyak visszaváltották. 1483-ban Suly Etele de Sywi Györgyé volt. 1510. március 23-án Kompolthy János fia, Zsigmond és Ferenc egyetértően kötöttek a velük közeli rokonságban álló Országh testvérekkel birtokaiak kölcsönös öröklésére vonatkozólag. Amennyiben Suly egyáltalán Kompolthy birtok volt, úgy e szerződés nyomán került az Országh család birtokába, miután a Kompolthyak 1522-ben kihaltak. Az elkövetkező évtizedekben a települést a kiskorú Országh Kristóf tulajdonában találjuk, kinek gyümölcenként átmenetileg Lasanczi István is birtokaolt.

Országh Kristóf halála után II. Miksa 1569-ben az örökséget Sirok és Oroszlánkő várathoz tartozó jászágaival együtt, az elhunyt nővérének Országh Borbálának és férjének, Török Ferencnek adományozta, majd később Ungnád Kristóf birtokaolt. A XVI. század második felének dézsmajegyzékeiben rendszeresen szerepel.

A XVII. század második harmadától a Bessenyeiket említik Suly birtokosaként, kik felelhetően katonai érdemeikért kapták meg a századforduló táján. 1652-ben az elhalálozott Bessenyei Boldizsár birtokai között találjuk. A következő évben a Göcza család szerezte meg egy részét.

1693-ban a Darogffy család birtokában volt a falu 1698-ban Almásy János királyi tőbláji jegyző megvásárolta Bessenyei András Sulyi, vécsei, gyendai és kötelki birtokait, s ettől kezdve a települést az Almásyak, valamint a családjukba beházasodott Hellebronthak és egyéb rokon családok birtokaolták.

Az 1704/1706. évi rác pusztítások nyomán elnéptelenedett, de lakosságának egy része ezt követően még visszaköltözött.

A II. József - féle népszámláláskor lakosságát Köteleknél vették fel, mivel ekkor a falu pusztája.”

(Forrás: Adatok Szolnok megye történetéből, Szolnok Megyei Levéltár)

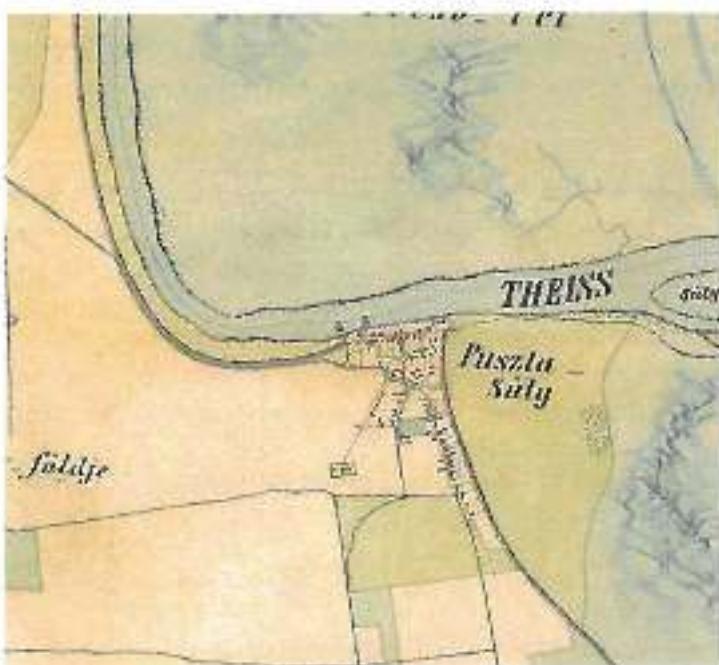
Tiszasüly 1877-ben alakult községgé és vált külön kötelektől, majd 1977-ben ismét önkormányzatot vesztette, melyet 1989-ben kapott vissza újból. Egyutcás, egykor kertes település, amely árvízmentes helyen települt a Tisza mellé. A tornácockat a századfordulótól rácsos elejére is készítették, fűrészelt díszítéssel.

A Tisza menti település életére rendkívül jelentős hatósság voltak a XIX. század második felének nagy árvízmentesítési és belvízrendezési munkálatai, melyek csaknem ötven évig folytak. A gótépítések a település képét is megváltották, mivel az örtérre kikerült házszorok fokozatosan eltűntek az elkövetkező években.

I. Katonai felmérés (www.mapire.eu)

Mint a legtöbb Tisza partra épült településnél, Tiszasülynél is megfigyelhető a Tisza medréit párhuzamosan követő települési főutca, valamint erre a főútra kifutó párhuzamos települési lokóutcaik.

II. Katonai felmérés (www.mapire.eu)

A településre a szabályos utcahálózat és telekosztás jellemző, a települési történelmi magban figyelhető meg egy kisebb előpróbázás a telepek vanatkozásában.

III. Katonai felmérés

Településszerkezetét tekintve a központi kisebb területegységen halmazos szerkezetű, mely a Tisza környezetét követő vonalvezetésen, a kivárt szabálytalan körzereken, kisebb zugokon, utcákon látszik.

A központi rész halmazos szerkezetén szabálytalanabb telekstruktúra, előpróbázott telekméretek alakultak ki.

A központi részhöz tapadt a település döntő hányadát képviselő új utcanyitások, már a mérnöki tervek szerint, szabályosan készültek. Ezen utcák telkei szabályos alakúak és tömbönként közel azonos telekméretekkel lettek tervezve, és a tömbön belüli esetleges felaprázódás - mely csak kivételesen fordul elő - későbbi telekosztás következménye.

A mérnöki tervek alapján létesült a halmazos szerkezethez hozzátapadt szabályos utcavonal vezetésű részek, ahol jellemzően azonos telekméretek, szabályos telkek és utcák találhatók. Ezek a részek a település központjától délről lévő utcák. A belterületre jellemző, hogy a falusias gozdálkodásra alkalmas élétvitelinek megfelelő nagyobb telekméretek alakítottak ki.

ORSZÁGOSAN VÉDETT MŰVI ÉRTÉK

Tiszasüly legszebb, legjellegzetesebb épülete római katolikus temploma, amely a Kiséri út mellett, a Szent László úton közvetlen a gótlávban található, a megye egyik legrégebbi, s egyben legjobb állapotban megmaradt műemléke.

A templom hajóját a XIV. században építették. A XV. század folyamán a szentélyét is kibővítették és gótikus stílusban fejezték be 1490-ben. A templomhoz a déli oldalon egy tornyot is építettek és a középkorban itt volt az egyetlen bejárat. Ez a torony és a templom a XVI. századi török megszállás folyamán pusztulásnak indult. A hódoltság alatt a hívek már csak a szentélyt használtak, mert ez marad meg a török kiűzése után. A Rákóczi szabadságharc után a hajó beavatott boltazatát egy ún. csehsüveg boltazzal pótolták. A déli oldalon még megmaradt a középkori bejáratit torony omladozó csontja. Ezt az 1840-es években lebontották, ahogy az eredeti támpilléreket is. A szentélyt a hajó magasságára felasztott fel, a középkori ablakok helyére egyenes záródásúakat tettek. A hajóhoz a templom nyugati oldalán tornyot emeltek, és itt nyitottak új bejáratot.

Az 1960-as években, majd 2014-ben a templomat felújították.

HELYI JELENTŐSÉGŰ ÉPÍTETT ÉRTÉKEK

Tiszasüly másik nevezetessége, a Tisza szabályozásához köthető Sajfoki zsíri és szivattyútelep. A Sajfoki Belvízszabályozó Társulat a Sajfoki zsíri mellett 1878-ban megépítette az ország első belvízátemelő szivattyútelepét, amely ma az egyik legértekeresebb vízügyi emlékünk, mindenkorban védelemre érdemes.

Tiszasülyön sok népi lakóház megrakott eredeti formájában, vagy meghatározó eredeti építészeti részletekkel. Az önkormányzati tulajdonú tájház bemutatja Tiszasülyre jellemző épülettipust, belső

termeinek helytörténeti kiöllítését pedig Tiszasüly fejlődéstörténetét és a XIX–XX. század eleji népi lakóház berendezési tárgyait tárja elénk. Nemcsak belső berendezési tárgyai, de udvarán lévő mezőgazdasági eszközök is a gyűjtemény részei. Napjainkban a tájházon hagyományos rendezvényeket is tartanak.

A tájház mellett sok népi lakóház őrzi Tiszasüly építészeti hagyományait teljes körűen, vagy csak megrakott eredeti építészeti részletük formájában.

A település értékeihez tartozik a körterületen lévő híres gyógyiszap kitermeítő hely. 1892-93. években Véghess Sándor birtokán, Kolopfürdőn rádiumtartalmú iszapra bukkantak. A község határában termelik ki a híres kolop gyógyiszapot, amit a Budapest Gellért Gyógyfürdő 1920 óta használ. A telep Budapest Hévízei és Gyógyfürdői Rt. Kolopfürdői Iszapkitermelő Üzemként működött, napjainkban a szegedi ANSA cég is forgalmazza.

Régészeti

„Tiszasüly a Tisza jobb partján fekvő település. Természeti környezetét a Tisza alakította, geomorfológiaiab pedig az észak alföldi hordalékfejtő déli nyúlványán terül el. Kevéssé tagolt, 85-88 m tengerszint feletti magasságú felszinét zömében réti talajok borítják. Természetsföldrajzi képet az elmúlt évezredek alatt alaposan megváltatott az ember. A Tisza egykor medrei részben kiszáradtak, részben halastavak létesültek helyükön, másokban csatornák vize folydogál lassan. Tiszasüly környékére jellemző az egész területet behálózó csatornarendszer, melynek kiépítése eleinte rizstemesztéssel függött össze, de a szánták öntözésére, a belvíz levezetésére, a halastavak vízcserejére a gazdálkodásnak ma is fontos eleme. Mindezkről a változásokról orszában eleink mitsem tudtak, a régészeti lelőhelyeket ott kell keresnünk, ahol a még érintetlen természeti környezet a letelepedést lehetővé tette.

Tiszasüly területének nagy része régészeti kutatási szempontból fehér falnak tekinthető, amennyiben a régészeti tevékenység csak a véletlen folytán előkerült leletek mentésére vagy összegyűjtésére korlátozódott. Folyó menti fekvése ellenére azonban Tiszasülyén, éppen felszinének tagolottsága folytán nagy területeket borítottak el régen a pangó vizek, ezért viszonylag kevés letelepedésre alkalmas rész maradhatott szabadon. A falu határának dülöknevei, amennyiben nem tanyátulajdonost vagy majorságot jelentenek, többnyire vizenyős területekről, legelőkről árulkodnak: Kis-Nedves-dűlő, Gömes-dűlő, Bibices dűlő, Bárány-járás, Gölyás. (Nem véletlen, hogy a Vasárhelyi-terv éppen ezen a völgyen alakította ki a Hanyi-Tiszasülyi vésztározót.)

Tiszasüly 1872-ben alakult önálló településsé. Ha a magyar település előzményét keressük, az adatok arra utalnak, hogy közigazgatási határán belül öseink már a honfoglalás korában megtelepedtek. Irott források Szentkirályt a tatárjárásig virágzó településként említik, a falu északnyugati határán fekvő Halap pedig XIII. századi oklevélben szerepel. A hódoltság idején a hatvanai szandaszókhoz tartozó falut egy időre elhagyták lakói, majd a XVII. Század végén újra községeként említik.

Tiszasüly térségében – más alföldi településekhez hasonlóan – már Kr. előtt 4-5. évezredben megjelentek az első élőtermelő közösségek, s ettől kezdődően a környék jövönkutatason lakott volt; a gazdag élővilágú vizek partjait újra meg újra birtakba vették elődeink. Tiszasüly közigazgatási határán belül minden össze egyetlen, nagyon szóránnyos régészeti lelőhelyet lehetett felderíteni. A Hanyi-Tiszasülyi tározó építésekor orszában még egy lelőhely került elő,

A 9180 ha alapterületű falu közigazgatási határán belül 10 régészeti lelőhelyet és 22 régészeti érdeklő területet vehetünk számba. „

(Dr Csányi Marietta: Örökségvédelmi hatástanulmány)

A település közigazgatási területén lévő kunkalmok:

- Szil - ér dűlő halom I
- Szil - ér dűlő halom II
- Nyírfás (Bárány járás I.) halom
- Nyírfás (Bárány járás II.) halom

Természeti értékek

A település igazgatási területén nemzeti park nincs, azonban európai jelentőségű, országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területek egyaránt megtalálhatóak. (Az egyes védelmi céllú területek átfedésben vannak egymással.) A község igazgatási területe a védett természeti terület övezetébe (Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet területe), a természeti terület övezetébe (Tisza-Jolyó és árter, Gérmes, Homok-ér halostavak környezete, sib.) sorolt, az országos ökológiai zöldfalyosó övezetébe (Nagyimajori rész, Tomáshát, Csillag-fáros) tartozik.

Az Európai Közösségek Natura 2000 hálózatába tartozó területeken cél a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok, és az ott élő állatok és növények élőhelyének megővása, a biológiai sokféleség fenntartásához, a biodiverzitás megőrzéséhez szükséges szabályok megállapítása, betartatása a település közigazgatási területén.

Tiszasülyön különleges modárvédeimi területek a Közép-Tisza területek, melyek megegyeznek a kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területekkel.

A településen külön jogszabályval védejt, országos jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló terület a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet, mely a Hortobágyi Nemzeti Park igazgatóság működési területén található.

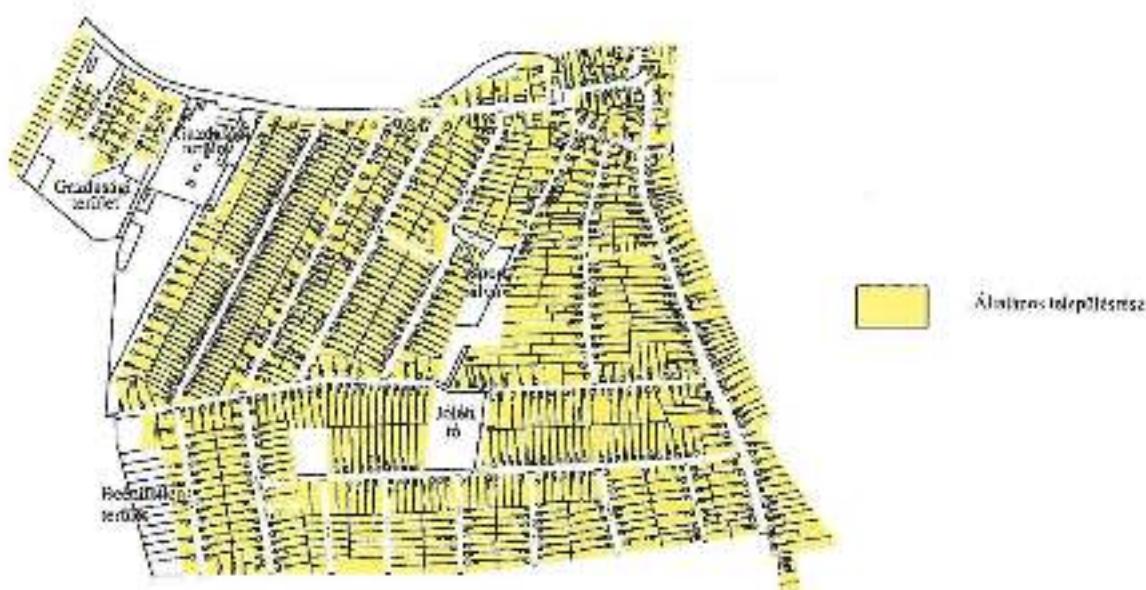
A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet (KTTK) területén a vizjárótól, vizállástól, keletkezésükktől függően több egymástól eltérő növénytársulású és faunájú területeket különböztethetünk meg.

Tiszasülyön helyi jelentőségű védelemre javasolt természeti érték: facsoport, fasor a Fekete fenyő (*Pinus nigra*) Móra Ferenc téren.

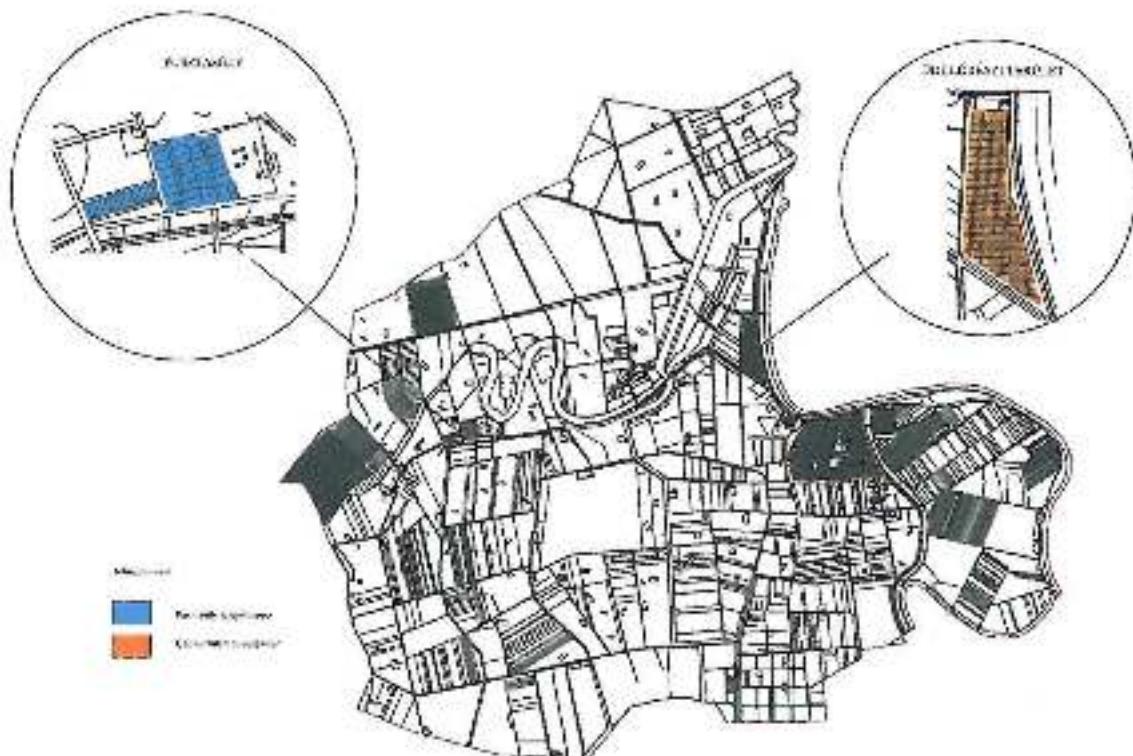
4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Tiszasüly települési országratóból, karakteréből a több helyen található intézményekből, méretéből adódóan egy belterületi településrészt határolunk ki. Az általános településrészben az utcák és beépítés jellege, a beépítés intenzitása a családiházak jellege minden kismértékben térnek el, utcán belül különböző épülettípusok, de jellemzően falusias családiházas részekkel találkozunk. Nem alakult ki az intézmények telkén kívül intenzívebb beépítésű terület vagy más típusú beépítés, mely indokolta volna több területegység lehatárolását.

A külterületen lévő Pusztasüly településrészét soroltuk különálló településrészbe és az ugyanekkéjük külterületi hétvégiházos üdülőterületet.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

Az általános településrész településszerkezetére jellemző egy kisebb területen a halmozott szerkezet, míg az ehhez hozzácsatolt, mértani tervek szerint létesült részen az egymással párhuzamos és egymásra merőleges utcák. A telekszerkezet elterjű, a halmozott részen kisebb szabálytalan telkek, míg a többi részen közvetlen oroszlános telekméret, szabályos telkek, a telkek utcafrontja kisebb és mélysége nognak. Jellemzően a településrészben oldalhatárrolónál, előkertes a beépítés.

Utcákon belüli az elűkert méretek közel arányosak. Az utcák rendezettek, a körterületek növényzettel beültetettek, gondozottak. A lakóterületen több épülettípus is előfordul, a hagyományos utcára merőleges gerincű, nyeregtetős, tonás lakkoház mellett jellemzően sátor tetős kockaházok vannak, de beékelődve a

folyamatos átépités miatt tetőtér beépítéses utcára merőleges gerincű nyeregtetős épületekkel is találkozunk.

Egyes utcoszakaszokon csak sátor tetős kockaházak alkotnak utcaképet, jellemzően azonos elükkerttel és közel azonos épületmagassággyal, tetőhajlásszöggyel.

A lakóterületeken lóbozatos, ötvört kerítésmezőkkel épültek a kerítések, melyek után belül azonos magasságúak, így rendezett, egységes utcakép jön létre.
A település központi részén találhatók az intézmények, a községháza és a templom, térben távolabbi az iskola, óvoda.

A településen zöldfelületek, belterületi tavak is javítják a mikroklimát.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy az általános településrészben a kialakulthoz igazodva oldalhatáronálól beépítést kell alkalmazni, és a szomszédos területeken lévő lakóházakhoz igazodva, az utcaszakaszra jellemző tetőhajlászöggel és tetőformával építsünk épületet.

Amennyiben az utcakép vegyes, egymás mellett több típusú épület megtalálható, akkor szakember segítségével keressük meg azokat a paramétereket amelyek azonosak és azt mi is igyekezzünk követni. Amennyiben azonos építési vonal alakult ki utcán belül, akkor arra a vonalra építsünk, és így az azonos előkért az azonos beépítési vonal rendezettséget mutat.

Tiszasülyön a házak elengedhetetlen törzseké a tároló, mely a kerti szerszámok, a termények tárolására szolgál. Régebben nagy hagyománya volt a belterületi óllattartásnak, azonban ma ez már visszaszorulában van. Javasolt a tárolók, a kiegészítő épületrészek fűépülettel együtt tervezése, mert így összhangban, esztétikusan megvalósulhat a telek beépítése. Ugyanez igaz a kerítésekre is, melyek a lakóházzal együtt egységet képeznek. Figyeljük meg a településen a kerítések jó példáit és azokhoz hasonló, lehetőleg áttört kerítést építsünk. Az áttört kerítés kertünknek átszelőzést biztosít, valamint a kert szépségeit megmutatja.

PUSZTASÜLY TELEPÜLÉSRÉSZ

Tiszasüly, belterülettől távolabbi külterületi lakott helye. A külterület Jászladány és Besenyszögre vezető út mentén kialakult utcásor, melynek meghatározója volt egykor az ottani mezőgazdasági majorság. Pusztasülyön az úttal párhuzamosan beépült utca mellett nagyobb telekosztás, kímélt utcák voltak, azonban csak néhány épület mutatja az egykori várostervezés eredményét.

Pusztavasuly kialakult utcáson az utcára merőleges gerincű, földszintes lakóépület a jellemző. Az épületek hasonló méretűek és külső formájuk is hasonló, beépített tornáccal, ereszvonainál megtörött tetővel. Oldalhatáron állandó épületek, oroszlános előkerítel és drótfonalas áttörő kerítéssel. Az oroszlános külső paraméterek egységes utcaképet eredményeznek.

Az épületek környezetében lévő zöld növényzet az áttörő kerítés biztosítja a zöldbe ágyazottságát a telkeknek. Jellemzően az itt élők gazdálkodnak, így a kerthasználatnál a konyhakert és a gozdálkodó udvar az elterjedt.

ÜDÜLŐTERÜLET

Tiszasüly körterületének Tiszához közelí területén az 1970-es évek körül utcákat alakítottak ki, melyeken szabólyos telekosztások történtek. Ez a terület ágynevezett hobbikertekként nem állandó lakhatásra alkalmas épületekkel kezdett beépülni, a településen élők, de távolabbi élők is vásároltak itt kerteket. A kertek pihenőkertként funkcionáltak hétvégi és nyári ott tartózkodással, de a diszkerteken kívül gyümölcsösöket is találunk itt.

Az épületek többfélék, de jellemzően az alapterületük kicsi és a jobb térkihasználás érdekében tetőter beépítések. Szabadonálló beépítéssel, előkerttel épületek. Jellemző az utcára merőleges gerincű nyeregtető. Külső megjelenésük és anyaghasználatuk változatos, találkozunk faházzal, és falazástelemből épült vaskal, színezett épülettel is. A színvilág is sokféle, zöld, sárga, törtfehér a legjellemzőbb, sötét és neonos színek nincsenek. A telekhasználat változatos, a lakott nyaralók telkei dísz és pihenőkertként fűveléssel, dísznövényekkel beültetettek.

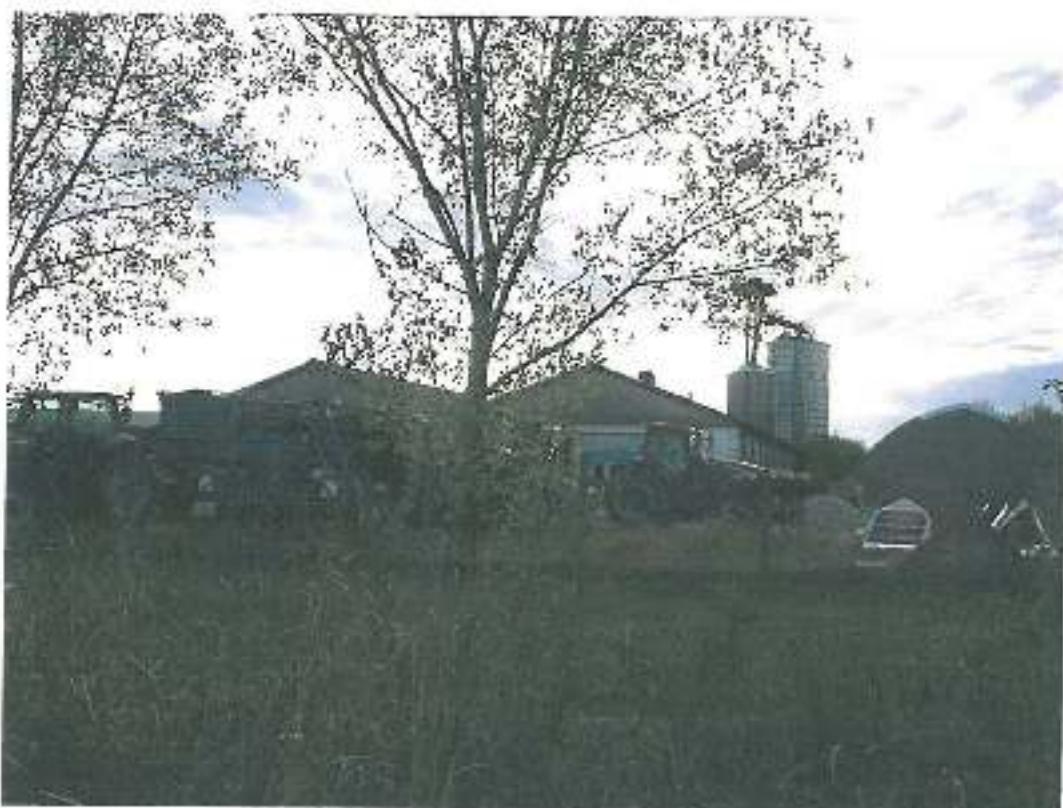

KÜLTERÜLETI BEÉPÍTÉSRE SZÁNT MAJOR, ÁLLATTARTÓ TELEP TERÜLETEK

Tiszasülyön több külterületi állattartó telep is található, mely folytatva az egykori hagyományt, a meghonosított mezőgazdasági használati módszerekre alapozva nagyüzemi állattartással foglalkozik.

Az állattartó majorokban általában több hosszú, kisebb épületmagasságú, magostenkis épületekből álló, homlokzatukon kisebb ablakokkal épített épületek alkotnak telepet.

Az általánosító telepe mellett, jelentős mezőgazdasági telephely, tároló is épült, az itt termesztett gabonák, szálásnakarimányok tárolására. Ezek az épületek jellemzően magaslatiak, nyeregtetővel épültek. A tárolók nagy része szín, oldalfalak nélkül, mely a csapadéktól védi a gabonát.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

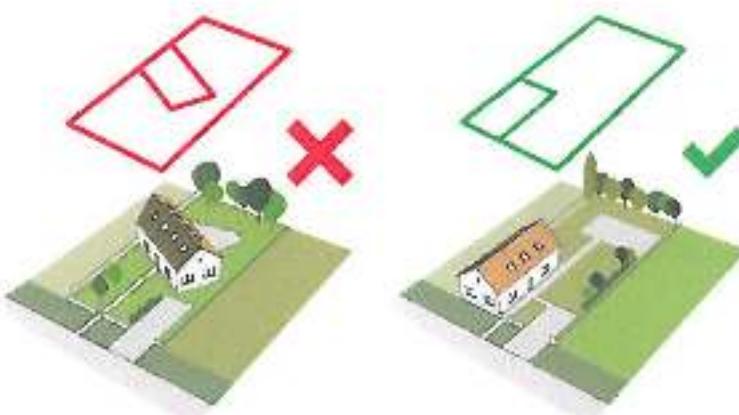
A kézikönyv fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sakszinűségét, de mégis egységes településképet, ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrizhetjük meg Tiszasüly hangulatát, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan újíthatjuk fel a jellemző stílusjegyeket megtartva az épületeket és hogyan építhetünk modern, környezetbariliő, nem hivalkodó épületet.

Javasoljuk, hogy megtartva az eddigi környezetelakításból a jó elődököt, felújításnál az értékőrzésre, hagyományteremtésre, illeszkedésre figyelem tegyük még szébbé a környezetet, legyen még harmonikusabb, kölcsönnyebb az utcakép.

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

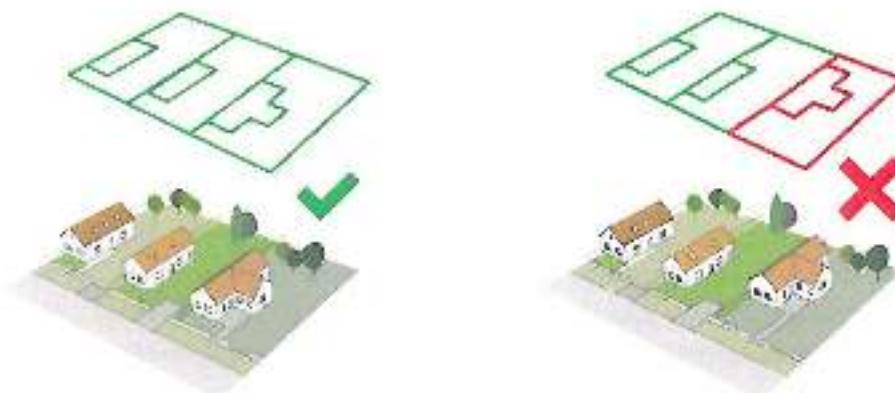
Az általános településrészben megállapíthatjuk, hogy oldalhatáron álló beépítés elakadt ki. Nem javasolható a zárt sorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. Az oldalhatáron álló telepítés kedvez a telekhossználatnak, a lakóépületet természetes növényességgel elválasztva a házsokat gardálkodásra alkalmasabbá válik. Szabadonálló beépítést, csak széles telek esetén,

az építési helyen belül javaslunk, erre a település peremterületén lévő még nem épített területek alkalmasak.

Az előkert méretek jellemzően utcán belül azonosak, melyeket javasolt továbbra is megtartani, mert így egy rendezett településkép alakul ki.

ÉPÜLETMAGASSÁG

Tiszasüly általános településrészén a tényleges intézményekkel váltakozó központi területeken túl egyes utcaszakaszokon hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a településrészre a földszintes lakóház és a földszint + tetőbeépítéses családiházak a jellemzők.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

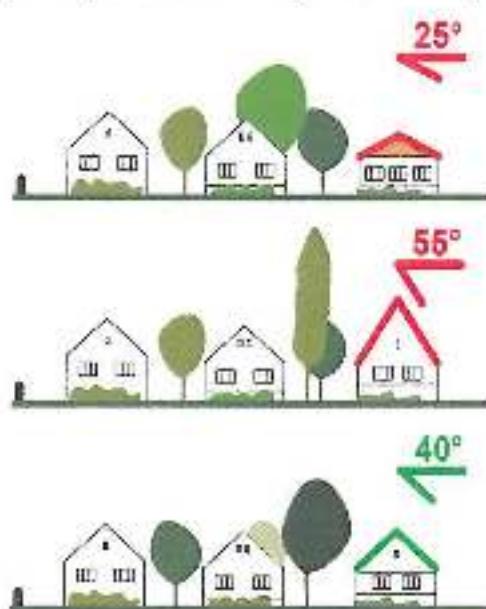
Új épület építése esetén a különböző épületmagasságú szomszédos épületeknél vegyük igénybe szakember segítségét, aki az átépülés lehetőségét megvizsgálva az illeszkedés elvét követve tanácsot az a jól megválasztott épületmagasság tekintetében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Tiszasúly általános településrészén a tetőhajlászög csok egyes utcaközökön egyformá, azonban jellemzően egymáshoz közel szűk tartamányban mozog a hajlászög. Nem jellemző a lapostető és javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó

tetőhajlászög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt, továbbá a magastető alatt kialakuló padlástér tárolóhely is lehet, vagy esetlegesen egy későbbi tetőterbeépítést is lehetővé teszi.

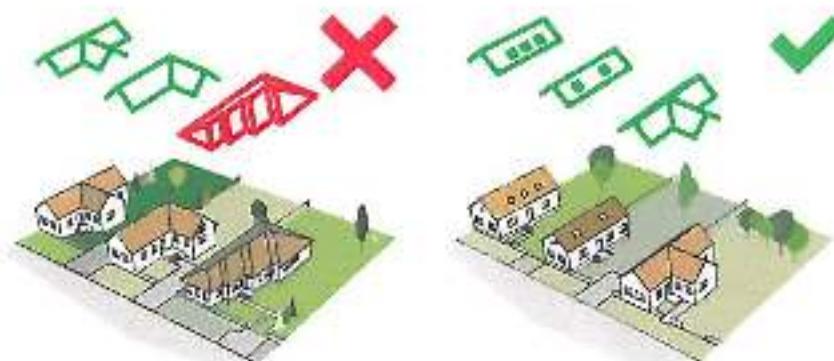
A településrészben nem elterjedt a túl alacsony és a túl meredek, illetve tetőhajlás. Javasolt ennek a tendenciának megőrzése.

Alacsonyabb hajlászögű tetős épület építésére a peremrésekben lévő még be nem épült területek alkalmasak.

TETŐFORMA

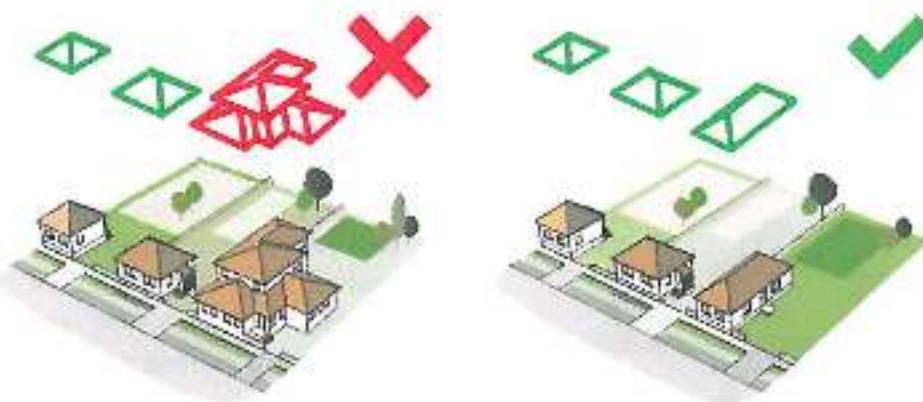
Az általános településrészben a tetőforma jellemzően a nyeregtető és a sétortető. Nem alakult ki manzartető, így a lapostetővel együtt ezt a típust ne válasszák.

Kivánatos az illeszkedés vizsgálata, az adott utcaközök jellemző tetőformájának meghatározása és ahhoz való igazodás.

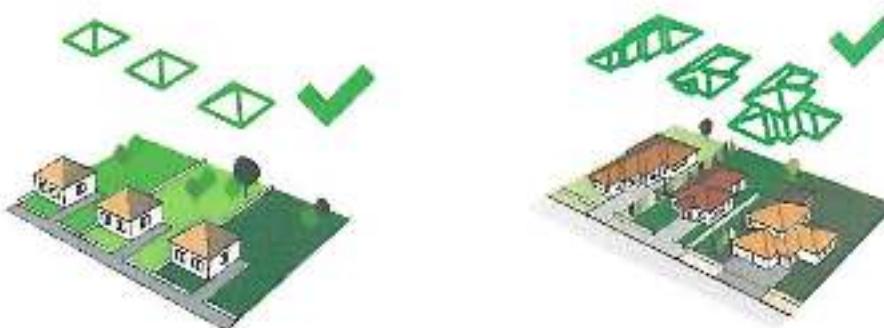

Amennyiben az utcarészleten sátorítatlan épületek állnak, okkor arra a területre modernebb köntösben átirányítva hasonló kerüjön és kerüjük a túl szabadt, tördelt tetőformát.

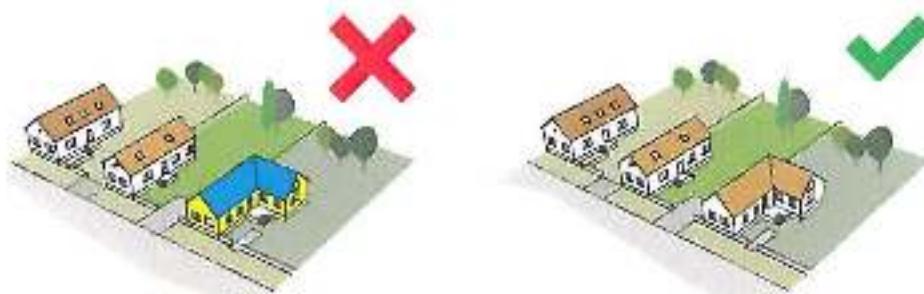

Összetett tetőidommal csak egy-két esetben találkozunk, illetve tetők építésére a külső, be nem épült peregrinások az alkalmassak.

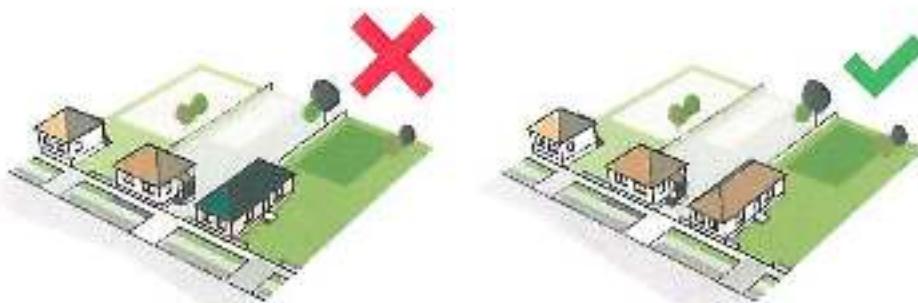
ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészben jellemzően elütő színű sötétebb lábazat, világosabb pasztell színű falazat alakít ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

Anyoghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, homokzatfestett fol, vagy kőporozatt fol, a természetes, natur cseréje a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a körívű színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

Tiszasülyön jellemzően épített lábazatos, áttart kerítésmezős kerítések alkotják ki. Kerüljük a teljesen zárt, falazott kerítés építését, mert nem jellemző a településre, és minden az ötláthatóság, minden az ötszélözés szempontjából nem kívánatos.

A fal szerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

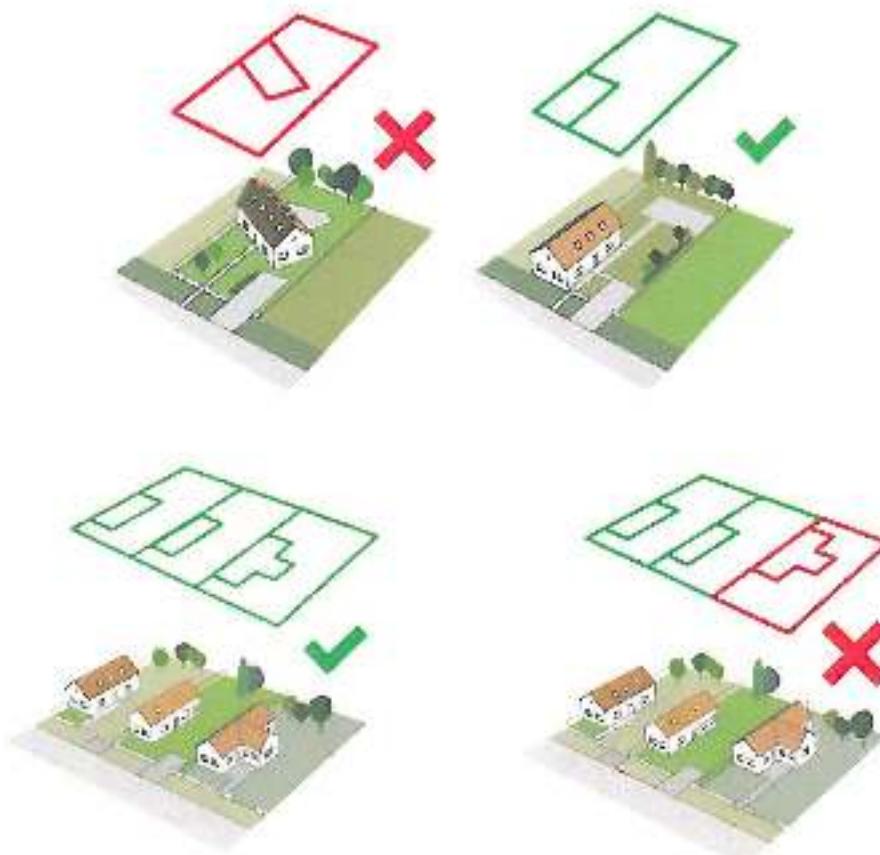
Oszlopas kerítés 1/3-ad töbázat és
2/3-ad öttörő részrellel

PUSZTASÜLY TELEPÜLÉSRÉSZ

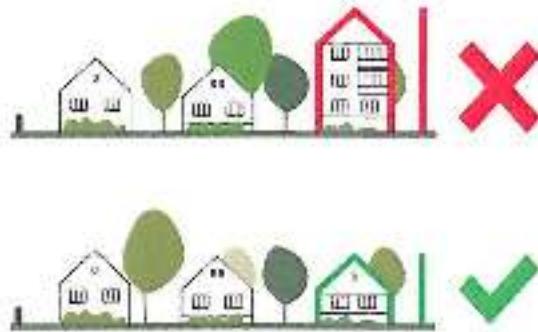
TELEPÍTÉS

A területrészen a telepítés oldalhatáronál, egyforma előkertekkel.

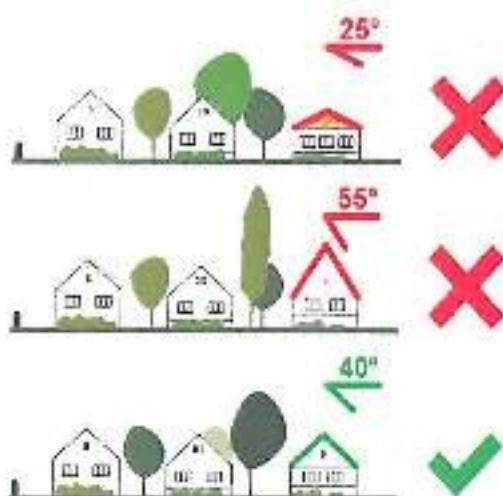
ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészben hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a földszintes épület a kialakult. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivatalkodá lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

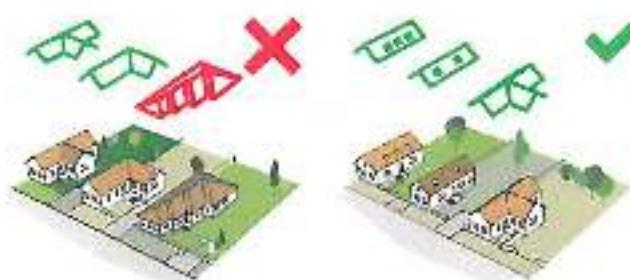

TETŐHAJLÁSSZÖG

A településrészben a tetőhajlászszög körül egyforma. Javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a kialakult településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlászszög illik. A magasstorás épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt.

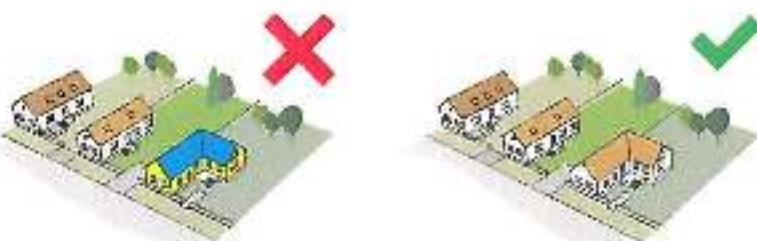
TETŐFORMA

Pusztasúlyon a kialakult tetőforma az utcára merőleges nyeregtető. A településrészben igyekezzünk alkalmankodni a már kialakult építési rendhez.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

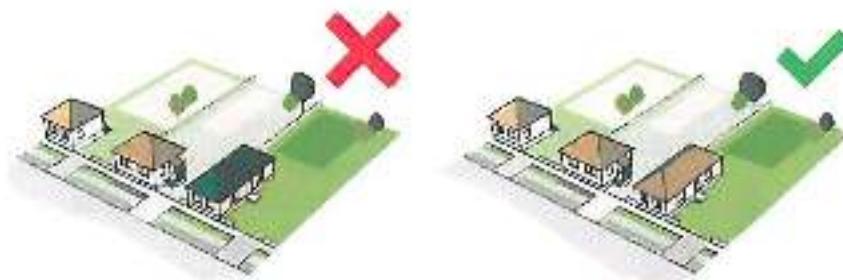
A településrészben jellemzően előtér színű sötétebb lábazat, leggyakrabban barna színben és világosabb posztell színű, többfélé színezésű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal.

Kerüljük a túl élénk, rikitó színek használatát.

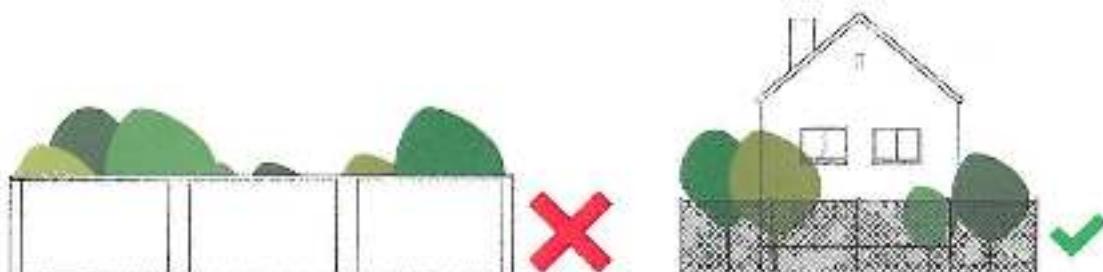
Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vaskolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

A településrészben a teljesen áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a zárt, falazott kerítés építését.

Az áttört kerítés láttatni engedi a kert szépségeit és megmutatja az épületet, ugyanakkor megfelelő szellőzést is biztosít.

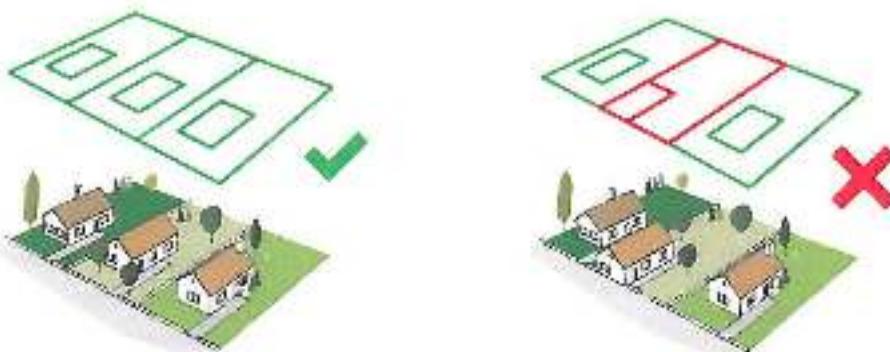

ÜDÜLŐTERÜLET TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A területrészben a telepítés szabadon álló, egyforma elükkertekkel.

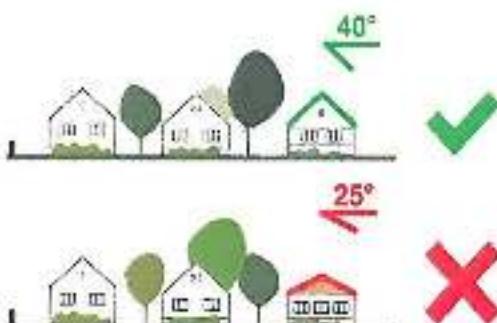

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészben hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a földszint+ tetőtér beépítéses épület a kialakult. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javasunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, tulivalakadó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benyomozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

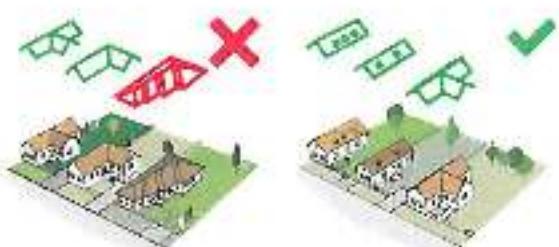

A településrészben a tetőhajlászög hasonló. Javasoljuk továbbra is megőrizni ezt a kialakult településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlászög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt.

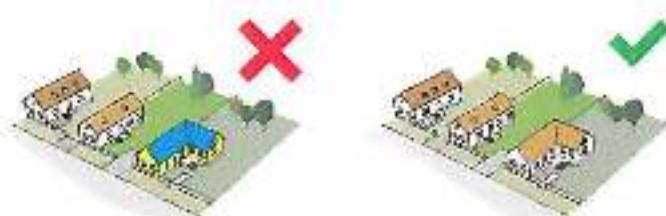

TETŐFORMA

Az üdülőterületen a kialakult tetőforma az utcára merőleges nyeregtető. A településrészben igyekszünk alkalmazkodni a már kialakult építési rendhez.

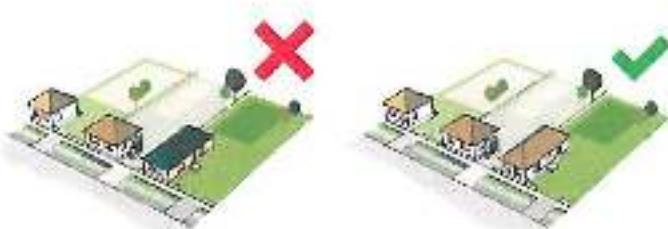

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészben jellemzően elütő színű sötétebb lóbazat, leggyakrabban barna színben és világosabb pasztell színű, többfélé színezésű falazat alkot ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikitó színek használatát.

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vaskolt, homlokzatfestett fal, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a körívő színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

A településrészben a teljesen áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrizni. Kerüljük a zárt, falazott kerítés építését.

Az áttört kerítés láttanú engedi a kert szépségeit és megmutatja az épületet, ugyanakkor megfelelő szélföpezést is biztosít.

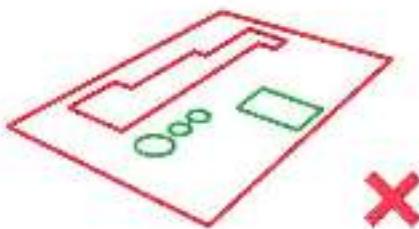
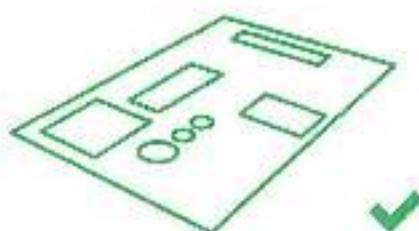

BEEPÍTÉSRE SZÁNT MAJOR ÉS MEZŐGAZDASÁGI TELEPELY TERÜLETEK

TELEPÍTÉS

Szabodonálló, vagy majorszerűen csoportosított mezőgazdasági építmények elhelyezését javasoljuk illeszkedve a meglévő telepítéshez.

ÉPÜLETMAGASSÁG

Az építmények megengedett legnagyobb magassága a kialakult hagyományoknak megfelelő legyen, mely alól kivételesen képeznek a mezőgazdasági üzemű területeken létesítő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete tükrözött fejületei lehetőleg ne készüljön.

TETŐHAJLÁSSZÖG

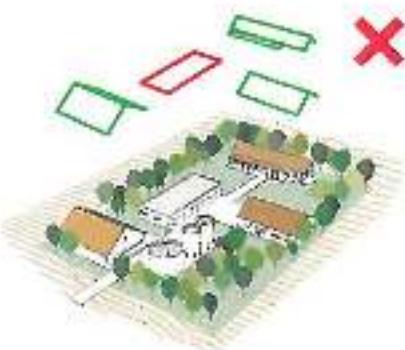
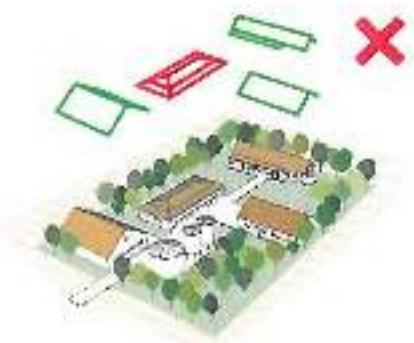
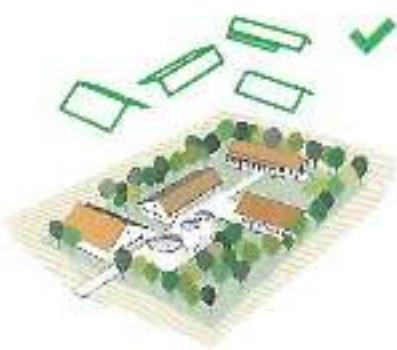

Tetőhajlászszög tekintetében nem javasoljuk a lopastető alkalmazását és a meglévő, hagyományosan a tájba illesztett épületek tetőhajlászszögéhez igazodjunk.

TETŐFORMA

Az egyszerű nyeregtetős épületek illeszkednek az olcsóbb tűjbe. Az összetett tetőidomot, a manzard tetőt kerüljük, mert töjlégen.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem javasoljuk elhelyezni azokat az építményeket, melyek a téj olajvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tójalkató elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományostól eltérő színű tetőfedő anyagok használata, ezért lehetőleg kerüljük ezeket.

Javasolt az épületek homlokzati képében a fehér, vagy a téjban hagyományosan alkalmazott világos színű homlokzati megjelenés.

A héjazat anyaga elsősorban égetett cserép legyen. A héjazat színének válasszuk a cserépszínű, barna vagy szürke színárfolyalatot.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

Tiszasülyön tekintettel a település történetére, településszerkezetre, épületállományóra, a belterület egy településrészbe sorolására, az egész településre mutatjuk be a részleteket.

TORNÁCOK, ELŐTEREK, TERASZOK

Tiszasülyön a XIX. század végén, XX. század elején a tornácos népi lakóház volt az elterjedt. Jellemzően oldalihatárra épített, az utcai fronton keskenyebb, a hártsókert felé hosszabb háztípus. Utcaról egy vagy kétfabíkos épületek tornáccal épültek. A tornácról nyílt a ház középső helyiségeibe a bejárat, tehát mintegy lakóelőterekként is funkcionált. Tiszasülyön jellemzően az utcára merőleges nyeregtető a tornóc fölött egybeépítve a tetőzettel placsonyabb hajlásszögű lett meghosszabbítva. A tornácsok egyes típusai az utcai homlokzaton nyitottak, míg találkozunk utálogos tornáce építéssel is. A tornácsok jellemzően az udvar felé falazott mellvéddel épültek és legtöbbször az alátámasztás fa oszlop. Szép, díszesen faragott alátámasztásokkal is találkozunk. A megmaradt tornácsok lakóházak elsősorban a Kiséri úton találhatók.

Az elmúlt időszakban, jellemzően az 1950-es évektől a háztípusok is átalakultak és a ház jellege, valamint az életviteli változása a tanácsok szerepét is átalakította és a jellegzetes kockaházaknál előterek épültek, melyek az utca felől is jól láthatók.

Javasolt a ház bejáratánál, mintegy zsírlipszerűen előteret, teroszt vagy tornácot kialakítani, ami mintegy átmenet a kinti térből a benti tér felé. Az épület bejáratánál egy átmeneti zónát képez, így elkerülhetjük a belső tér hirtelen lehűlést télen és ugyanennek jótékony hatása nyárban is érződik, amikor a forráság nem árad be a lakásba.

ABLAKOK

Az ablakok fejlődéstörténeten mentek át, az idők alatt sokat változtak. Elképzelhetetlen a ház nélküli, amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a környéggel.

A népi lakóházak jellegzetes ablaka a kifelé nyíló kétszárnyú, kis méretű ablak volt, majd a kockaházak építésekor megjelentek a háromszárnyú ablakok. Az utóbbi időben ezeket az ablakokat fokozatosan lecserélik, jellemzően kétszárnyú fa vagy műanyag, hőszigetelt ablakra. A modernebb épülettípusnál az ablakszárnyak is megnövekedtek, jellemzően kétszárnyúak.

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt, tömör épülettömeget ezzel nyitjuk meg, ez teremti kapcsolatot a környéggel.

Régebben a barna, vagy natur felületkezelt fa nyílászárók voltak elterjedve, majd egy időben fehér nyílászárók épültek be.

Javasoljuk a ház tömegéhez és színvilágához megvalósztani a nyílászáró színét, mert így egy harmonikus kialakítás olakul ki. Az utcai homlokzaton érdemes a sötétléles és napvédés módját is jói megvalósztani, mert egy-egy spaletta, redőny, zsalugáter a ház dísze lehet.

AJTÓK

Az ajtók a külvilág felé nyílók meg a házat, ugyanakkor a megánszferát is zárják. Sokszor az utcai homlokzatokon ajtókkal nem találkozunk, csak a bejáratí kapu enged be az udvarra és sok esetben hótúról a kert felé nyílik a bejárat. A kapu egyszerre elválaszt és összeköt, szimbolikus jelentésű.

Tiszasülyön több ajtótípusai is találkozunk, a régi fűjtőtől, a kótszárnýú ajtón át, a jelenleg elterjedt műanyag nyílászáróig. Ügyeljünk arra, hogy az ajtó mérete, formája, külső megjelenése a házzal egységet alkossan és harmonikus megjelenést biztosítson.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Tiszasülyön is az olföldi településekhez hasonlóan régen a házakat fehérre meszelték. Az újabb anyagok megjelenésével a homlokzati felületképzés, anyaghasználat és színváltozás is megváltozott. Az 1950-es évektől jellemzően kóparos felületekkel találkozunk rózsaszínes, sárgás, drappas színválleggel. Később e nemesvaklat lett népszerű, hasonlóan pasztéles színörnyelvükkel.

A hagyományos színváltozás és felületképzés leginkább a tájház épületén és azokon a népi lakóházakon maradt fenn, melyeket eredeti formájukban igyekeztek megőrizni.

A múlt század közepétől egészen az 1980-as évekig jellemzően körömben felületképzésekkel találkozunk, különböző színárnyalatokkal, de jellemzően halványabb színekben nem rikitő, körívő szinvilággyal.

Az utóbbi évtizedek épületei között már erőteljesebb, sötétebb színekkel is találunk, de a településen a níktá, körívő színezés nem vált általánossá, jellemzően a pasztels és a sötétebb színeknél is a barnás árnyalatokat kedvelik.

RÉSZLETÉK

Az épületek részletei, értékei a részletek, melyek egy-egy ablakkeretet, vagy éppen nyílászáró részletet, oromzati deszkát, tetőfedést jelentenek. Tiszasülyön sok deszkooromzat fennmaradt, melyek jellemzően egyszerű kivitelűek, kevés díszítőelemmel rendelkeznek. A tornákok kiképzésének csipkézett faragott díszítései is minden egyedivé, részletgazdagabbá teszik az épületet.

Ezek nélkül a részletek nélkül az épület egy lenne a sok közül, de ezek az apró díszítések igazán egyedivé a házakat.

KERÍTÉSEK

A kerítések Tiszasülyön sokfélék, azonban utcán belüli magasságuk közel azonos és áttört kivitelük. A régi típusú, jellegzetes zárt deszkakerítésből, ma már nem maradt fenn. A téjhöz újonnan épített kerítése természetes anyagháló képződött. Anyaghasználat szerint találkozunk fémkerítéssel, falazott vagy beton lővészárkokkal, de megfigyelhetünk olyan kerítést, ahol a beton lővészárkokat és oszlopok köréét fa paliók töltik ki. Kerítésünk lehetőleg áttört, az épülethez illő színvilágú és a szomszédos kerítésekhez alkalmazkodó magasságú legyen.

KERTEK

A belterületen jellemző a kertművelés. A családi házakból álló fokoterületen a ház elengedhetetlen tartozékai a kertek. Tiszasülyön jellemzően előkertes családi házak épületek és az épület előtti clökerteket esztétikusan virágzó növényekkel vagy örököslődekkel ülítik be.

A kertek egy része pihenőkert, füvesítéssel, néhány bokorral, cserjével.

A kertek másik nagy típusa a konyhakert, mely a család számára a minden napok zöldségeit, gyümölcsait biztosítja, valamint egyes helyeken az oldalkertekben szőlőludasokat telepítettek.

Tiszasülyön jellemző, hogy a telek egy elkerített részén a mezőgazdasági gépek, járművek vannak. Sok helyen ez a rész esztétikusan előtérrel, vagy tufákkal, esetleg egyéb növényzettel elválasztott.

Kertünk művelésénél törekedjünk a harmóniára, legyen esztétikus, rendezett a kert kiállítása.

5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

UTCÁK, TEREK

Tiszasüly közterületei közül megkülönböztetjük a központi részen lévő tereket és az utcák menti zöldsávokat. A közterületek tervezésükor is alkalmozkodunk a meglévő adottságokhoz, jeilemező homlokzatmagassághoz, teleformához. A rendezett utcakép a település díszre. Nagyon fontos a gondozott utcák, terek látványa, mert ettől érhető és szerethető egy település. Gondosan vélogassuk ki és ápoljuk az utcákon, tereken lévő növényzetet, mert ez egyúttal az ott lakók környezetük iránti igényességét is jelenti.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

ÉPÜLETEK

Azokat az épületeket soroljuk a teljesség igénye nélkül a jó példák közé, ahol a homlokzati arányok, az utcaképbe illesztés, a nem rikító színhasználat, a rendezett előkert és közterület, valamint kerítés egysége egy harmonikus, rendezeit képet mutat.

Bizonyára több épületnél vannak olyan apró részletek, melyeket még finomítva szébbé, harmonikusabbá tehető a településkép.

A bemutatott épületek az utcaképbe illeszkedő épület közül kerültek kiválasztásra és minden színválláguk, minden megjelenésük, környezetrendezésük példaértékű, ezért külön – külön nem méltatjuk az épületeket, mert a fenti általános leírás mindenekre érvényes.

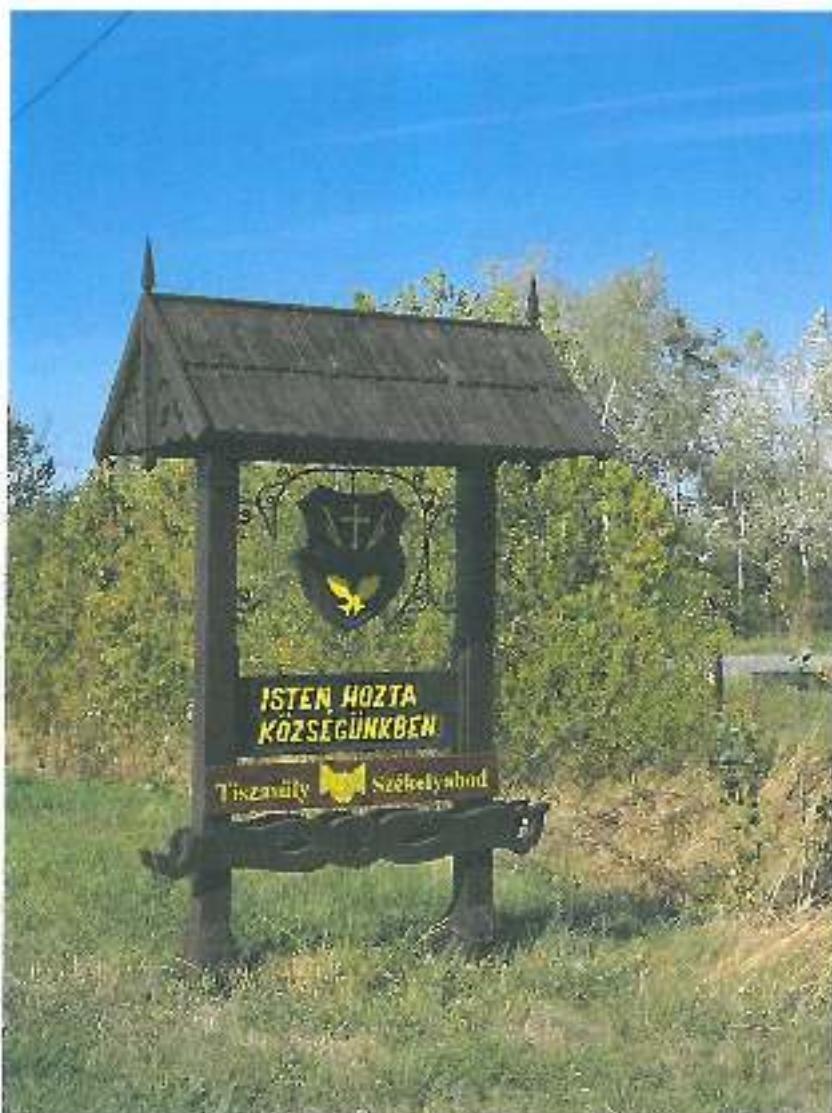

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Tiszasülyön a sajátos építményfajtákhoz soroljuk a reklámhordozókat, a közterületi hirdetőfelületeket.

Tiszasüly üdvözlőtáblája szépen faragott, népies kivitelű, igazi településköpu szerepélt betöltő köszöntő tábla.

Az utconév töbök, tájékoztató töbök fizikaiak, természetes anyagúak, nem hivatalosok, ugyanakkor informatívök.

Üzletek környezetbeillő, informatív táblájának egyike

A magánháruk udvarán, egy-egy szép kerekeskút az udvar dísze lehet.

Műszaki berendezések körül a parabola antennát ne az utcai homlokzatra tegyük, igyekkezzünk takarva az elől, vagy hátsó falra helyezni és a klíma kültéri egysége elhelyezésénél is ezt az elvet kövessük.

A településen még nem elterjeadt a napenerm, azonban pályázati és egyéb lehetőségek alapján telepítésénél igyekkezzünk az épület nem utcafronti tetőfelületére tenni és lehetőség szerint ne az egész tetőfelületet borítsuk be.

Tiszasüly település árculatának megőrzése során vegyük figyelembe a meglévő épített és természeti értékeket, azok környezetét, melyek meghatározzák a településképet.

Új épület építése vagy felújítás során javasoljuk a kézikönyv átlapozását és a jellegzetes karakterek megőrzését, az utcakép figyelembevételét és az építészeti ajánlások megfontolását.

Megrendelő:

Tiszasüly Község Önkormányzat Képviselő – testülete

Készítette:

Kiszellovics és Társa Településtervező Kft.

Kiszellovics Ildikó településmérnök, városépítési, városgazdasági szakmérnök

Főépítész:

Kiszellovics Ildikó

Felhasznált irodalom:

- Tiszasüly Község honlapja
- wikipédia - Tiszasüly
- Adatak Szolnok Megye Történetéből (Szolnok Megyei Levéltár kiadványa)
- Hatályos településrendezési terv megalapozó vizsgálat és alátámasztó munkarésze
(tervező: Kiszellovics és Társa Településtervező Kft.)
  - Helyi értékvédelmi vizsgálat
- TAK egyeztető felület építészeti útmutató ábrái (Lechner Tudásközpont)
  - Magyarszéphely minta településképi árculati kézikönyv

A fényképfelvételek:

2017. augusztus – október hónapban készültek

Fotó: Kiszellovics Ildikó, Kiszellovics Attila

Készült:

2017. október - december hó

